

به نام خدا

کسما

(پژوهشی در تاریخ، جغرافیا و مردم شناسی دهستان کسما)

غلامرضا مرادی صومعه سرائی

سرشناسه	مرادی، غلامرضا، ۱۳۲۷ -
عنوان و نام پدیدآور	کسما: (پژوهشی در تاریخ، جغرافیا و مردم‌شناسی دهستان کسما) / نویسنده و گردآورنده غلامرضا مرادی صومعه‌سرای. رشت: سپیدرود، ۱۴۰۲.
مشخصات نشر	۱۳۷ ص.: مصور، جدول، عکس.
مشخصات ظاهری	۹۷۸-۶۲۲-۵۸۵۴-۷۵-۸ :
شابک	فیبیا
وضعیت فهرست نویسی	کتابنامه: ص. ۱۳۵ - ۱۳۶.
یادداشت	پژوهشی در تاریخ، جغرافیا و مردم‌شناسی دهستان کسما.
عنوان دیگر	کسما (دهستان)
موضوع	Kasma (Iran)
رده بندی کنگره	DSR۲۱۱۵ :
رده بندی دیویی	۹۵۵/۲۳۵۵ :
شماره کتابشناسی ملی	۹۲۸۹۷۱۷ :
اطلاعات رکورده کتابشناسی	فیبیا

رشت: خ بحر العلوم، پاساژ رضا، طبقه اول، شماره ۷۲ - کد پستی ۴۱۳۶۶-۱۵۱۸۶۴
تلفن: ۳۳۲۶۵۷۵۹ همراه: ۰۹۱۳۴۸۲۰۰۹

کسما

نویسنده و گردآورنده: غلامرضا مرادی

ناشر: نشر سپیدرود

طرح روی جلد: فرهاد وارسته

حروفچینی: هنر و اندیشه

چاپ اول: ۱۴۰۲

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰,۰۰۰ تومان

چاپخانه: لاله

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۸۵۴-۷۵-۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مؤلف می‌باشد.

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۳	 پیشگفتار
۱۷	 فصل اول: کلیات
۱۷	 کسما
۱۷	 موقعیت محل، وضع دهستان، خانه‌ها
۲۲	 کسما و موقعیت آن در گیلان
۲۷	 کسما: فرازگاه نهضت جنگی
۳۵	 کسما: بر بستر روزگاران
۴۱	 آثار تاریخی منطقه کسما
۴۱	 ۱- مناره آجری در مناره بازار
۴۴	 ۲- پردسر یا خشت پل بزرگ (نزدیک دهکده مناره بازار)
۴۵	 ۳- پردسر یا خشت کوچک (در دهکده پاسکة کسمای صومعه‌سرا)
۴۷	 ۴- بقعه پیر ولی‌خان (پوریای ولی)
۴۷	 ۵- مزار امامزاده عبدالله در کسما
۴۷	 ۶- بقعه آقا سیدزکی (ابن موسی الکاظم علیه السلام)
۴۸	 ۷- بقعه میانده کسما
۴۹	 ۸- بقعه دهنده کسما
۵۰	 شخصیت‌های و مردان نامی

- ۵۰..... ۱- میرزا حسین خان کسمائی
- ۵۳..... ۲- حاج احمد کسمائی
- ۵۳..... ۳- حاج شیخ محمود کسمائی
- ۵۴..... ۴- جعفر پور کسمائی
- ۶۰..... ۵- کامبیز صدیقی کسمائی
- ۶۱..... بعضی شخصیت‌های دیگر کسما
- ۶۳..... فصل دوم: وضعیت طبیعی و عمومی
- ۶۳..... جانوران
- ۶۳..... ۱- خشکریان
- ۶۴..... ۲- حشرات
- ۶۴..... ۳- خزندگان و نرم‌تنان
- ۶۴..... ۴- آبزیان
- ۶۴..... ۵- پرندگان
- ۶۵..... گیاهان
- ۶۵..... الف- نباتات
- ۶۵..... ب- درختان
- ۶۶..... منابع آب
- ۶۶..... رودخانه‌ها
- ۶۶..... سایر منابع و چگونگی بهره برداری از آنها
- ۶۷..... باده‌ها
- ۶۸..... مشخصات اقلیمی
- ۶۸..... آب و هوا

۶۹	باران‌ها و نزولات آسمانی
۷۰	سیمای دهستان کسما
۷۰	چشم‌انداز کسما
۷۱	ریخت‌شناسی دهستان کسما
۷۲	مسکن
۷۴	منازل امروزی
۷۵	کیفیت آبیه
۷۶	راه ارتباطی
۷۷	۱- معابر اصلی درجه یک
۷۷	۲- معابر اصلی درجه دو
۷۸	۳- معابر فرعی درجه یک
۷۹	فصل سوم: وضعیت اداری، خدماتی و فرهنگی
۷۹	مراکز اداری و امکانات خدماتی
۸۰	برق
۸۰	مخابرات
۸۲	مراکز آموزشی
۸۴	مراکز درمانی
۸۴	گورستان و غسلخانه
۸۵	فاضلاب
۸۵	شبکه آب آشامیدنی
۸۵	گسترش آبادی کسما
۸۶	خصوصیات انسانی - اجتماعی

۸۶	الف - جمعیت شناسی
۹۹	ب: توزیع و پراکندگی جمعیت
۱۰۲	تحرک مکانی
۱۰۳	حرکات جمعیت
۱۰۴	ج: نهادهای اجتماعی
۱۰۴	نهاد خانواده
۱۰۵	دین
۱۰۶	تعلیم و تربیت
۱۰۶	آموزش و پرورش غیر رسمی
۱۰۷	آموزش و پرورش رسمی
۱۰۸	ورزش و تفریح
۱۰۹	ساخت قدرت و تغییرات آن
۱۱۰	زبان و ادبیات شفاهی
۱۱۰	زبان
۱۱۳	ترانه و شعر
۱۱۹	خصوصیات قومی - فرهنگی
۱۱۹	فرهنگ و آداب و رسوم
۱۲۰	۱- فرهنگ ازدواج
۱۲۳	۲- عید نوروز
۱۲۳	۳- عزاداری
۱۲۵	باورداشته‌ها
۱۲۵	پاره‌ای از عقیده‌ها و پندارها

مقدمه

شناسنامه (مپوگرافی) کسما، تک نگاری تحقیقی است در تاریخ، جغرافیا و مردمشناسی دهستان کسما با تاکید برای شناسایی و معرفی بیشتر مرکز آبادی یعنی روستای کسما.

در این پژوهش پس از معرفی موقعیت و محل و وضعیت عمومی دهستان و آبادی کسما و برشمردن موقعیت محل در رویدادهای نهضت جنگل و شرح بخشی از وقایع این نهضت که در کسما گذشته است، از موقعیت کسما در استان گیلان سخن گفته شده است و این که از گذشته‌های دور تا کنون کسما چه اعتباری در مجموعه استان داشته است و دارد و شخصیت‌ها و مشایخ و مردم آن در همراهی با رویدادهای گیلان، به ویژه نهضت جنگل چه نقشی داشته اند، و با یادگیری از روزنامه جنگل که یکی از معتبرترین نشریات سیاسی-اجتماعی و ادبی گیلان طی سال‌های اولیه پیدایش مطبوعات گیلان

است، از چند تن رجال ادبی و هنری کسما: غلامحسین نویدی؛ میرزا حسین خان کسمایی و... نام برده می‌شود که به ویژه دو تن یاد شده در برپایی و استمرار فعالیت این نشریه زحمات بسیار کشیده‌اند. کسما بر بستر تاریخ، بخش دیگری از این تحقیق است که طی آن با نمونه‌هایی چند از ذکر حوادث و شرایط اجتماعی کسما در کتب معتبر قدیمی از جمله: ولایات دارالمرز رابینو و سفرنامه ملگونف و... آشنا می‌شویم.

آثار تاریخی دهستان کسما، قسمت دیگری از این تحقیق است که تصویر چند نمونه از آن در این مجموعه آورده شده است. از مهم‌ترین این آثار مناره آجری مشهور به مناره بازار است که به نقل از دکتر منوچهر ستوده در کتاب: از اسارا تا استار آباد: «اگر بتوان برای گیلان عجایب هفتگانه قائل شد، این مناره یکی از آن عجایب هفتگانه است.» پس از این از شخصیت‌ها و معاریف کسما از جمله میرزا حسین خان کسمائی، حاج احمد کسمائی، حاج شیخ محمود کسمائی و دیگران یاد می‌شود که هریک به عنوان چهره برجسته‌ای در تاریخ معاصر گیلان شمرده می‌شوند.

مشخصات اقلیمی، منابع طبیعی، سیمای عمومی... خصوصیات انسانی، توزیع جمعیت، وضعیت خانواده، ساخت قدرت و تغییرات آن، فرهنگ عمومی و آموزش و پرورش و ادبیات شفاهی کسما بخش دیگری از تحقیق حاضر است که در ارائه آن‌ها سعی شده است آخرین آمارها و نمونه‌ها فراهم آید.